

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У 2011-2012 Н.Р.

Процеси міжкультурної інтеграції на національному та міжнародному рівнях обумовили модернізацію змісту мовної освіти в Україні. Мова виступає як засіб пізнання картини світу, прилучення до цінностей, створених іншими народами. Одночасно мова – це ключ для відкриття унікальності і своєрідності власної народної самобутності та історичних досягнень представників інших культур.

Навчальні програми

Навчальні програми не встановлюють порядок (послідовність) вивчення предметної тематики у рамках навчального року, а лише вказують на зміст вивчення, котрого є (об'єктом тематичного контролю та оцінювання у рамках-семестрового) і підсумкового контролю.

У зв'язку із прийняттям Закону України №2442-VI від 6.07.2010 року "Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу, а саме зі зміною терміну навчання з 12 років на 11, планується внесення змін до навчальних програм.

Зміни планується внести лише до програм 11 року навчання для усіх типів навчальних закладів. Учні 10-х класів будуть навчатися за чинними навчальними програмами.

Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів.

Робочі навчальні плани на 2011/2012 навчальний рік складаються:

- для початкової школи за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 29.11.2005 р. № 682;
- для 5-9-х класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженими наказом МОН України від 22.02.2004 р. № 132, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 05.02.2009 р. № 66;
- для 10-11-х класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 р. № 834;

Для спеціалізованих шкіл

для спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів, класів з поглибленим вивченням окремих предметів: 5-9 класи за Типовими навчальними планами, затвердженими наказом МОН України від 23.02.2004 р. № 132, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 05.02.2009 р. № 66; для 10-11-х класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 р. № 834 (додаток 23).

8-9 класи

– для 8-9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням окремих предметів за Типовими навчальними планами, затвердженими наказом МОН України від 18.02.2008 р.
№ 99;

Білінгвальні 5-9 класи

– для білінгвальних 5-9 класів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов – за Типовими навчальними планами, затвердженими наказом МОН від 07.07.2009р. № 626; для 10-11-х класів за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 р. № 834 (додаток 20).

5-9 класи

5-9 класи загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин з вивченням двох іноземних мов можуть користуватися варіантами навчальних планів, доведеними до місцевих органів управління освітою та шкіл листом МОН України від 14.06.2005 р. № 14/9-321. За цим варіантом можуть також складатись робочі навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів, які передбачають вивчення двох мов національних меншин (замість другої іноземної мови планується мова національної меншини); для 10-11 класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 р. № 834 (додаток).

Інваріантна складова та варіативна частина

Як і в минулі роки інваріанта складова типового навчального плану основної школи (2-11 класи) забезпечує реалізацію змісту іншомовної освіти на рівні Державного стандарту.

Якість загальної середньої освіти забезпечується через реалізацію інваріантної або варіативної частин навчального плану, які обов'язково фінансуються з відповідних бюджетів.

Предмети та курси за вибором

Предмети та курси за вибором визначаються загальноосвітнім навчальним закладом у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Старша профільна школа

У зв'язку із зміною терміну навчання, у старшій профільній школі планується збільшення годин на вивчення іноземних мов. Вивчення іноземних мов у старшій школі (10 -11 клас) буде здійснюватися за трьома (моделями) рівнями; рівень стандарту – 3 години на тиждень; академічний рівень - 3 години на тиждень, профільний рівень – 5 години на тиждень.

РІВЕНЬ СТАНДАРТУ

Перша модель – не загальноосвітній навчальний заклад, що забезпечує загальноосвітній рівень підготовки іноземної мови (**Рівень B1**) європейських шкіл. Цей рівень може бути досягнутий випускниками при ранньому початку вивчення іноземної мови, тобто з II класу початкової школи. Досягнення порогового рівня є необхідною передумовою для практичного використання іноземної мови в найпоширеніших ситуаціях міжособистісного та міжкультурного спілкування з носіями цієї мови. А також є обов'язковою умовою для продовження освіти у ВНЗ. Отже, дана модель, не будучи профільною, не виключає разом з тим переходу окремих школярів в інші типи шкіл класів і не закриває для них можливості подальшої освіти у ВНЗ.

Академічний рівень

Друга модель – це загальноосвітній навчальний заклад, що забезпечує академічний рівень підготовки з іноземної мови (**Рівень В1**), Ця модель в основному буде реалізовуватися в класах гуманітарно-філологічного профілю (рідна мова та література історія, суспільствознавство).

Профільний рівень

Третя модель - профільний рівень передбачає поглиблене вивчення іноземної мови на старшій ступені школи. Поглиблене вивчення іноземної мови і, відповідно, країнознавства і літератури країни мови, що вивчається може розглядатися як профільна мовна підготовка (при наявності 5 годин на тиждень). У цій моделі планується досягнення рівня навченості учнів (**B2**), що перевищує пороговий рівень (в термінах Ради Європи). Ця модель співвіднесена за цілями і за змістом із так званими спеціалізованими школами з поглибленим вивченням іноземної мови. Досягнення цього рівня дозволяє випускникам продовжити освіту в лінгвістичному чи іншому спеціалізованому ВНЗ, здійснювати трудову діяльність відразу після закінчення школи в обраній професійній сфері, наприклад, в якості спеціаліста середньої ланки: секретаря-референта, гід-перекладача, працівника готельного, ресторанного бізнесу та ін. Введення спецкурсів, факультативів і курсів за вибором в класах цього рівня дозволяє розширити діапазон підготовки випускників з іноземної мови.

НМК

- У загальноосвітніх навчальних закладах може використовуватися лише те навчально-методичне забезпечення, що має відповідний гриф Міністерства освіти і науки України. Перелік рекомендованої літератури затверджується наказом Міністерства освіти і науки України та оприлюднюється через “Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України”. Із зазначеним переліком можна буде ознайомитись на сайті Міністерства освіти і науки України

www.mon.gov.ua

Підручники та НМК для 11 класу

Для учнів 11-го класу підготовлені нові підручники та навчально-методичні комплекти.

Структура кожного підручника є чіткою і послідовною, вона відображає специфіку предмету іноземна мова, яка полягає у тому, що провідним компонентом змісту навчання іноземної мови є не основи наук, а *способи діяльності* – навчання різних видів мовленнєвої діяльності: *говоріння, аудіювання, читання, письма*.

Перелік підручників для учнів 11-го класу загальноосвітніх навчальних закладів (англійська мова)

1. “Англійська мова (10-й рік навчання, рівень стандарту)” (авт. Карпюк О.Д.) видавництво “Астон”;
2. “Англійська мова (10-й рік навчання, академічний рівень)” (авт. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В.) видавництво “Наш час”;
3. “Англійська мова (10-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Несвіт А.М.) видавництво “Тенеза”.

Перелік підручників для учнів 11-го класу загальноосвітніх навчальних закладів (німецька мова)

4. “Німецька мова (10-й рік навчання, рівень стандарту, академічний рівень)” (авт. Савчук І.Г.) видавництво “Світ”;
5. “Німецька мова (10-й рік навчання, рівень стандарту, академічний рівень)” (авт. Басай Н.П.) видавництво “Освіта”;
6. “Німецька мова (10-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Кириленко Р.О., Орап В.І., Соколова О.В.) видавництво “Тенеза”.

Перелік підручників для учнів 11-го класу загальноосвітніх навчальних закладів (французька мова)

7. “Французька мова (10-й рік навчання, рівень стандарту, академічний рівень)” (авт. Чумак Н.П.) видавництво “Перун”.
8. “Французька мова (10-й рік навчання, рівень стандарту, академічний рівень)” (авт. Клименко Ю.М.) видавництво “Генеза”.

Перелік підручників для учнів 11-го класу загальноосвітніх навчальних закладів (іспанська мова)

- 9. Іспанська мова (10-й рік навчання)” (авт. Редько В.Г., Береславська В.І.) видавництво “Генеза”.

Друга іноземна мова

- 10. Англійська мова (7-й рік навчання, для ЗНЗ з вивченням двох іноземних мов. 7-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Козловська Т. П.) видавництво “Оберіг”.

Друга іноземна мова

11. Німецька мова (7-й рік навчання, для ЗНЗ з вивченням двох іноземних мов. 7-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Сотникова С.І., Гоголева Г.В.) видавництво “Ранок”.

12. “Німецька мова (7-й рік навчання, для ЗНЗ з вивченням двох іноземних мов. 7-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Сидоренко М. М., Палій О.ДД видавництво “Оберіг”.

13. “Німецька мова (7-й рік навчання, для ЗНЗ з вивченням двох іноземних мов. 7-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Горбач Л.В.) видавництво “Тенеза”.

Друга іноземна мова

- 14. “Французька мова (7-й рік навчання, для ЗНЗ з вивченням двох іноземних мов. 7-й рік навчання, профільний рівень)” (авт. Клименко К.М. видавництво “Генеза”.

Друга іноземна мова

- “Іспанська мова (2-й рік навчання)” (авт. Редько В.Г., Шмигельський І.С.) видавництво “Педагогічна думка”.

Сайти

- З огляду на те, що майже всі стратегічні документи щодо вивчення іноземних мов, зорієнтовані на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, то більш детально ознайомитись із основними положеннями цього документу можна на сайтах: <http://www.coe.int>;
www.britishcouncil.org;
www.britishcouncil.org.ua;
www.goethe.de/
www.goethe.de/kiev

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з іноземних мов.

- На сьогодні внесено певні зміни до критеріїв навчальних досягнень учнів (наказ Міністерства освіти і науки України №371 від 05.05.2008), а саме: уточнені схеми і критерії оцінювання письма, оскільки формат завдань з іноземних мов носить компетентнісний характер і в тій чи іншій мірі охоплює всі компоненти комунікативної компетенції в якості об'єктів контролю.

Критерії оцінювання

Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів для аудіювання та читання;

обсяг висловлювань монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність для говоріння;

обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість та рівень граматичної компетентності для письма

визначається вчителем відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.

Основні види оцінювання

- Основними видами оцінювання з іноземної мови є **поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація**. Більшість прийомів поточного оцінювання спрямовано на детальну **перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили**, тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання і виставляється єдиний тематичний бал. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

ЗОШИТИ

Для виконання всіх видів навчальних робіт з іноземної мови учням рекомендується мати зошити:

– з першого року навчання (2 клас) 2 зошити, один з яких може бути на друкованій основі;

для виконання тематичних, підсумкових, контрольних робіт заводяться окремі зошити.

Перевірка робіт

При перевірці робіт :

у початковій школі (1-4 класи) вчитель виправляє помилки і пише зверху правильний варіант слова, виразу тощо. Зошити у яких виконуються навчальні класні та домашні роботи перевіряються після кожного уроку у всіх учнів з виставленням оцінок;

в 5-9-х класах зошити перевіряються один раз на тиждень;

в 10-11 класах у зошитах перевіряються найбільш значимі роботи але з таким розрахунком щоб один раз в місяць перевірялись роботи всіх учнів.

Словники перевіряються один раз в семестр.

Вчитель виправляє помилки і ставить підпис та дату перевірки.

Записи в журналі

- Всі записи в зошитах учні повинні проводити з урахуванням наступних вимог: писати акуратно та розбірливо; записувати дату виконання роботи (число та місяць). Дата в зошитах з іноземних мов записується так як це прийнято у країні мова котрої вивчається. Після дати необхідно вказати де виконується робота (класна чи домашня робота), вказати номер вправи або вид роботи, що виконується.
- Зошити та словники підписуються мовою яка вивчається.

Поділ класів на групи

Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.02 р. № 128. При поглибленому вивченні іноземної мови з 1-го класу клас ділиться на групи з 8-10 учнів у кожній (не більше 3 груп); при вивченні іноземної що не є мовою навчання, а вивчається як предмет клас чисельністю понад 27 учнів ділиться на 2 групи.

Самооцінювання

Не менш важливим на сьогоднішній день у сучасній школі є само оцінювання.

Самооцінювання є невід'ємним умінням сучасної людини в процесі пізнання і самопізнання та альтернативним способом оцінки досягнень учнів. Найважливішою метою самооцінювання є підвищення учнівської здатності до саморефлексії, що сприяє зростанню питомої ваги самостійності в організації процесу навчання (самонавчання). Одним з найефективніших інструментів, що допомагає розвинути в учня здатність до самооцінювання в іншомовному навчанні є Європейське мовне портфоліо.

Європейське мовне портфоліо

Використання Європейського мовного портфоліо дозволяє зробити процес іншомовного навчання більш прозорим для учнів, допомагаючи їм розвивати їхню здатність до відображення та самооцінювання, таким чином, надаючи їм можливість поступово збільшувати свою відповідальність за власне навчання.

- Загальноєвропейські рівні володіння мовою є базовими для Європейського мовного портфоліо. Вони забезпечують основи для учнівського самооцінювання та слугують матеріалом для постановки навчальних цілей. Шкали для самооцінювання відповідно до рівнів мовленнєвих умінь є центральними для структури і функції Європейського мовного портфоліо..

Закінчення навчального року

- У зв'язку із проведенням Чемпіонату Європи з футболу закінчення навчального року планується
- у 5-8 і а 10 класах 24.05.12.
- у 9-х класах 16.05.12,
- у 11-х класах - 03.05.12.

Ущільнення годин

- Беручи до уваги ущільнення годин, для виконання програмових вимог рекомендується при складанні календарно-тематичних планів враховувати години, що належать до категорії резервних, зберігаючи при цьому змістову частину програми, та за рахунок вилучення годин на проведення форм контролю чотирьох видів мовленнєвої діяльності і аудіювання, говоріння, читання, письма).

Форми контролю	кількість годин	Кількість годин
	I семестр	II семестр
Аудіювання	0.5	0.5
Читання	0.5	0.5
Письмо	0.5	0.5
Говоріння	0.5	0.5

Ущільнення годин

- У класах з поглибленим вивченням іноземних мов доцільно зменшити кількість годин призначених для домашньої читання.
- Особливу увагу при складанні календарно-тематичного планування слід приділити завданням для домашньої роботи. Бажано планувати завдання котрі є формою самоконтролю рівня засвоєння мови. Це завдання, що змушують учнів подумати і знайти мовні засоби для вирішення конкретного завдання, вибрати та скласти потрібні йому комунікативні блоки, звернутися за коментарями, поясненнями, тобто провести певну пошукову роботу. Результати такого пошуку фіксуються у письмовій формі, оскільки письмові завдання тренують використання форм мовного матеріалу, певних граматичних явищ та є тим резервом часу який допоможе ущільнити часові рамки програми.

Ущільнення

- Щодо вивчення другої іноземної мови то введення і закріплення великих об'ємів матеріалу передбачено лише на початку першою семестру.
- У другому семестрі вивчення другої іноземної мови має більш узагальнюючу функцію, активізацію раніше сформованих умінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності та формування більш високого рівня комунікативної компетенції.
- Введення нового мовленнєвого, лексичного та граматичного матеріалу у травні місяці не передбачено, тому ущільнення при складанні календарно-тематичного планування повинно проходити лише за рахунок резервних годин.

Перелік авторських програм, спецкурсів 2009 р.

- **ПЕРЕЛІК АВТОРСЬКИХ ПРОГРАМ, СПЕЦКУРСІВ**
- **2009 р.**
- **Науково-технічний переклад з французької мови.**
- *Авторська програма спецкурсу для 10 класу.* Автор : Ніна Яковлева, учитель фізики вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист. Севастопольська білінгвальна гімназія №2.
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 2, 2009.
- **Література Великої Британії та Сполучених Штатів Америки.**
- *Програма курсу за вибором (10-12 класи)* Автор: Ігор Мацелюх, учитель англійської мови вищої категорії Львівської гімназії міжнародних відносин.
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 6, 2009.

Перелік авторських програм, спецкурсів 2010 р.

- **2010р.**
- **Гіди-перекладачі (англійська, німецька, французька, іспанська мови).**
- *Програма спецкурсу.* Укладачі: Н.М. Нікішина, Т.В. Вочканова, А.В. Чередниченко, Л.І. Іноземцева, А.Є. Мартинова, учителі Комунального закладу «Луганський ліцей іноземних мов».
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 5, 2010.
- **Англійська у світі інформаційних технологій.**
- *Програма спецкурсу.* Укладач: Т.В. Вочканова, учитель Комунального закладу «Луганський ліцей іноземних мов».
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 5, 2010.
- **Культурознавство англійськомовних країн.**
- *Програма факультативного курсу.* Н.М. Нікішина, О.А. Каташов, Л.В. Кочетова, учителі Комунального закладу «Луганський ліцей іноземних мов».
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 5, 2010.
- **Іноземна мова (німецька мова, французька, іспанська) за три роки.**
- *Програма факультативного курсу.* Укладачі:
- Л.М. Варламова, Т.Б. Оболенська, О.Х. Вознюк, учителі Комунального закладу «Луганський ліцей іноземних мов».
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 6, 2010.
- **Основи ділового спілкування іноземною мовою.**
- *Програма курсу за вибором для 10-12 класів.* Укладач: Анна Павлюк, учитель англійської мови Тернопільської Української гімназії імені Івана Франка.
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 1, 2010.

Перелік авторських програм, спецкурсів 2011 р.

- **2011р.**
- **Історія Франції.**
- *Програма спецкурсу для учнів 8-9 класів СШ з поглибленим вивченням французької мови. Укладачі: Я.Нероденко, вчитель французької мови спеціалізованої школи № 49 Шевченківського району м. Києва.*
- журнал «Іноземні мови в навчальних закладах» № 2, 2011.

Підготовлено за матеріалами:

-
- «Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України»
- №19-20-21, липень 2011р., Київ, «Педагогічна преса», 2011р.
- - сайт Міністерства освіти і науки України www.mon.gov.ua.

- *Ю.Косенко, О.Кондрат*
- *тел. (03422) 3-25-35*